

HØJESTERETS DOM

afsagt torsdag den 18. februar 2021

Sag 68/2020

(2. afdeling)

Anklagemyndigheden

mod

T

(advokat Peter Secher, beskikket)

I tidligere instanser er afsagt dom af Retten i Aarhus den 22. april 2020 (3-3388/2020) og af Vestre Landsrets 13. afdeling den 2. juni 2020 (V.L. S-0831-20).

I pådømmelsen har deltaget fem dommere: Jon Stokholm, Henrik Waaben, Oliver Talevski, Anne Louise Bormann og Jørgen Steen Sørensen.

Påstande

Dommen er anket af T med påstand om frifindelse i forhold 1 og 2 samt formildelse.

Anklagemyndigheden har påstået skærpelse.

Supplerende sagsfremstilling

T flygtede den 29. marts 2020 efter at være blevet varetægtsfængslet. Han henvendte sig den 2. april 2020 i Aarhus Arrest, hvor han blev indsat til varetægtsfængsling.

Af Sundhedsstyrelsens vejledning ”Til dig, der har symptomer på COVID-19” (2020) fremgår bl.a. (s. 2), at symptomer på COVID-19 typisk er tør hoste, feber, vejrtrækningsbesvær, ondt i halsen, tab af smags- og lugtesans og muskelsmerter.

Retsgrundlag

Straffelovens § 119

Straffelovens § 119, stk. 3, har følgende ordlyd:

”Stk. 3. Ved fastsættelse af straffen for trussel om vold efter stk. 1 skal der lægges vægt på den betydning, som lovovertrædelsen kan have for den pågældendes udførelse af tjenesten eller hvervet.”

Bestemmelsen blev indsat ved lov nr. 82 af 30. januar 2019 om ændring af straffeloven. I forarbejderne hedder det bl.a. (Folketingstidende 2018-19, tillæg A, lovforslag nr. L 94, s. 9):

”Med lovforslaget indsættes en ny bestemmelse i straffelovens § 119, som indebærer, at der ved fastsættelse af straffen for trussel om vold efter § 119, stk. 1, skal lægges vægt på den betydning, som lovovertrædelsen kan have for den pågældendes udførelse af tjenesten eller hvervet. Der lægges med forslaget op til, at der sker en generel forhøjelse af strafudmålingen for trusler mod offentligt ansatte og personer, der varetager offentligt hverv, således at straffen i højere grad afspejler, at det er uacceptabelt at fremsætte trusler mod personer i offentlig tjeneste.

...

Det er med forslaget til ændringen af straffelovens § 119 forudsat, at der som udgangspunkt skal ske en forhøjelse af straffen med omkring en tredjedel i forhold til den straf, der hidtil har været fastsat af domstolene, idet det forudsættes, at der ved fastsættelse af straffen for trussel om vold efter § 119, stk. 1, skal lægges vægt på den betydning, som lovovertrædelsen kan have for den pågældendes udførelse af tjenesten eller hvervet.”

Straffelovens § 124

Straffelovens § 124, stk. 3, har følgende ordlyd:

”Stk. 3. Ved fastsættelse af straffen efter stk. 1 eller 2 skal det indgå som en skærpende omstændighed, at den, der flygter eller bistås hermed, er indsat i et lukket fængsel eller arresthus, herunder personer i forvaring.”

Bestemmelsen blev indsat ved lov nr. 466 af 29. april 2019 om ændring af straffeloven. I forarbejderne hedder det bl.a. (Folketingstidende 2018-19, 1. samling, tillæg A, lovforslag nr. L 170, s. 11 f.):

”Det forudsættes, at overtrædelse af § 124, stk. 1 eller 2, i førstegangstilfælde som udgangspunkt skal medføre fire måneders ubetinget fængselsstraf. Der vil således være tale om en firedobling af straffen i forhold til det gældende udgangspunkt.

...

Fastsættelsen af straffen vil i øvrigt fortsat bero på domstolenes konkrete vurdering i det enkelte tilfælde af samtlige omstændigheder i sagen, og det angivne strafniveau vil kunne fraviges i opad- eller nedadgående retning, hvis der i den konkrete sag foreligger skærpende eller formildende omstændigheder, jf. herved de almindelige regler om straffens fastsættelse i straffelovens kapitel 10.

...

Det kan efter omstændighederne anses for en formildende omstændighed, at personen, der flygter, selv vender tilbage til institutionen igen hurtigt efter flugten. Det bemærkes også, at det ikke skal anses for en formildende omstændighed, at der ved flugten ikke anvendes vold eller våben.”

Straffelovens § 244

Straffelovens § 244 blev nyaffattet ved lov nr. 272 af 3. maj 1989. I bestemmelsens forarbejder hedder det bl.a. (Folketingstidende 1988-89, tillæg A, lovforslag nr. L 110, sp. 2868 f.):

”I § 244 er hovedbestemmelsen om strafbar vold beskrevet. Beskrivelsen, der svarer til den hidtil anvendte, indebærer ingen ændringer i den nedre afgrænsning af, hvilke fysiske krænkelser der udgør strafbar vold...

...

Tilføjelsen ”eller på anden måde angriber en andens legeme” vil ligesom i dag omfatte nogle legemsangreb, der består i fremkaldelse af bevidstløshed, ildebefindende og lignende, og som ligger på kanten af eller uden for den sprogligt naturlige forståelse af udtrykket ”øver vold”.”

Højesterets dom af 14. april 1994

Højesterets dom af 14. april 1994 (UfR 1994.520/2) angik tiltale mod en HIV-positiv mand for overtrædelse af bl.a. straffelovens § 252 ved uden at oplyse herom eller anvende kondom at have haft samleje og andet seksuelt forhold med en række kvinder. Højesteret frifandt for overtrædelse af § 252 og anførte som begrundelse:

”Efter straffeloven af 1930 er udbredelse af smitsomme sygdomme omfattet af straffelovens § 192, der er placeret i lovens kapitel 20 om almenfarlige forbrydelser, og som knytter straf til overtrædelse af bestemmelser i særlovgivningen eller udstedt i medfør af særlovgivningen med henblik på forebyggelse eller modarbejdelse af smitsomme sygdomme. Bestemmelsen var suppleret med en særlig bestemmelse om smittespredning af kønssygdomme i straffelovens § 256 (kapitel 25 om forbrydelser mod liv og legeme), og der er efter denne bestemmelses placering ved siden af de almindelige regler om legemskrænkelser, herunder § 252, og efter forarbejderne ikke grundlag for at fastslå, at også § 252 kunne finde anvendelse ved udbredelse af kønssygdomme. Efter ophævelsen af § 256 i 1965 var udbredelse af kønssygdomme for smittede personers vedkommende

alene strafbart i henhold til bestemmelsen herom i loven om bekæmpelse af kønssygdomme, der efter lovændringen i 1973 kun fandt anvendelse på den, der forsætligt udsatte nogen for at blive smittet med kønssygdom. Under debatten i Folketinget i 1987 var der bred enighed om ikke at ”kriminalisere” AIDS, og heller ikke i forbindelse med gennemførelsen af loven om ophævelse af kønssygdomsloven i 1988 skete der en sådan kriminalisering. Det bemærkes herved, at de politiske tilkendegivelser om anvendelse af straffelovens bestemmelser om legemskrænkelser på ”forsætlig smittespredning”, der fremkom under Folketingets behandling af lovforslaget, er uklare.

Der er herefter ikke tilstrækkeligt sikkert grundlag for at henføre forhold 6 under straffelovens § 252, og tiltalte frifindes derfor for dette forhold.”

Anbringender

T har anført navnlig, at forhold 1 og 2 ikke er omfattet af straffelovens § 119, stk. 1, og at han derfor skal frifindes for overtrædelse af denne bestemmelse. Bestemmelsen angår alene ”vold” og ”trussel om vold” og omfatter derfor kun vold efter lovens § 244, stk. 1, 1. led, og ikke anden legemskrænkelser som nævnt i denne bestemmelses 2. led. Hvis smitte med sygdom overhovedet kan anses for strafbar efter § 244, er der tale om legemskrænkelser efter 2. led, og forholdet kan derfor ikke henføres til § 119, stk. 1.

Hertil kommer, at lovgivningsmagten ikke har haft til hensigt, at forsætlig smitteoverførsel skal være strafbar i tilfælde, hvor der ikke samtidig er begået andre overtrædelser af straffelovens 25. kapitel om forbrydelser mod liv og legeme. Spørgsmålet blev særligt behandlet i forbindelse med ophævelsen i 1988 af lov om bekæmpelse af kønssygdomme, og det kan af forhandlingerne i Folketinget udledes, at det ikke har været hensigten, at f.eks. forsætlig smittespredning af influenza, røde hunde, mæslinger og forkølelse skal være strafbar. Det samme må gælde smitte med coronavirus. Dette understøttes også af UfR 1994.520/2 H, hvor en HIV-positiv mand blev frifundet for overtrædelse af straffelovens § 252 ved uden at oplyse herom eller anvende kondom at have haft samleje og andet seksuelt forhold med en række kvinder.

Domfældelse vil have så vidtrækkende konsekvenser, at der må kræves sikker lovhjemmel. Det, som landsretten har anført vedrørende coronavirus, er ikke særegent for denne virus, idet også smitte med f.eks. influenza kan føre til indlæggelse og død. Landsrettens dom kan derfor føre til, at den, der indser, at han muligvis kan være smittet med influenza, men alligevel tager på arbejde, vil kunne straffes for vold, hvis han smitter sine kolleger. Det samme gælder forældre, der afleverer hostende børn i børnehaven. En retstilstand, hvorefter sådanne almindeli-

ge hverdagstilfælde kan straffes som vold, må kræve mere sikker lovhjemmel end den fortolkning, som landsrettens dom bygger på.

Frifindelse i forhold 1 og 2 indebærer, at straffen skal formildes. I forhold 3 kan bestemmelsen om strafskærpelse i straffelovens § 124, stk. 3, ikke anvendes, da anklageskriftet ikke henviser til denne bestemmelse, og da tiltalen alene angår, at han er flygtet ”som anholdt”.

Anklagemyndigheden har anført navnlig, at udtrykket ”vold” i straffelovens § 119, stk. 1, omfatter både vold og anden form for legemsangreb som nævnt i lovens § 244, stk. 1, 2. led. Dette er også forudsat i retspraksis, jf. bl.a. UfR 1993.753 H. Særligt med hensyn til spyt i ansigtet er det i UfR 2006.2687 H fastslået, at der foreligger legemsangreb som nævnt i § 244, stk. 1, 2. led, og i landsretspraksis straffes i sådanne tilfælde for overtrædelse af § 119, stk. 1, hvor der er tale om spyt på f.eks. politibetjente, jf. bl.a. TfK 2019.87 Ø.

Straffelovens § 244, stk. 1, 2. led, omfatter bl.a. en række tilfælde, som ligger på kanten af eller uden for en naturlig forståelse af udtrykket ”vold”. Forsætlig smitte med coronavirus må anses for omfattet af bestemmelsen, og landsretten har derfor med rette henført forhold 1 og 2 til straffelovens § 119, stk. 1, som en trussel om vold.

Den særlige regulering af spørgsmål om smitte med kønssygdomme kan ikke føre til andet resultat. Straffelovens oprindelige særbestemmelser om smitte med kønssygdomme blev i 1965 overført til lov om bekæmpelse af kønssygdomme, som blev ophævet i 1988. Forløbet ved ophævelsen kan ikke forstås således, at der også blev taget stilling til straf for smitte med andet end kønssygdomme. Heller ikke UfR 1994.520/2 H om overtrædelse af straffelovens § 252 ved fare for smitte med HIV indebærer, at forsætlig smitte med andre sygdomme end kønssygdomme er straffri. Det samme gælder den senere indsættelse af bestemmelserne i straffelovens § 252, stk. 2 og 3.

Straffen for overtrædelse af straffelovens § 119, stk. 1, blev skærpet ved lov nr. 82 af 30. januar 2019, og denne skærpelse fører til, at straffen i forhold 1 og 2 som udgangspunkt bør fastsættes til mindst 30 dages ubetinget fængsel. Straffen for overtrædelse af lovens § 124, stk. 1, blev skærpet ved lov nr. 466 af 29. april 2019, og det er her forudsat, at overtrædelse i

førstegangstilfælde som udgangspunkt skal straffes med 4 måneders ubetinget fængsel. Den samlede straf bør derfor skærpes til fængsel i ikke under 5 måneder.

Højesterets begrundelse og resultat

Sagens baggrund og problemstilling

T er i landsretten fundet skyldig i trussel om vold efter straffelovens § 119, stk. 1, ved at have råbt ”corona” i forbindelse med, at han på ca. en halv meters afstand flere gange hostede mod en politibetjents ansigt og mod en anden betjents overkrop og skulder. Han er i overensstemmelse med sin tilståelse endvidere fundet skyldig i overtrædelse af straffelovens § 124, stk. 1.

Sagen angår for Højesteret navnlig, om landsretten med rette har henført forholdet om trussel om vold til straffelovens § 119, stk. 1. Herudover angår sagen strafudmåling.

Overtrædelse af straffelovens § 119, stk. 1

Efter straffelovens § 119, stk. 1, straffes bl.a. den, der truer med at øve vold mod nogen, som det påhviler at handle i medfør af offentlig tjeneste eller hverv. Bestemmelsen indebærer et særligt strafferetligt værn for de pågældende personer og omfatter ikke kun vold som nævnt i lovens § 244, stk. 1, 1. led, men også anden form for legemsangreb som nævnt i stk. 1, 2. led, jf. bl.a. Højesterets dom af 11. juni 1993 (UfR 1993.753).

Straffelovens § 244, stk. 1, 2. led, om den, der ”på anden måde angriber en andens legeme”, finder efter forarbejderne bl.a. anvendelse på legemsangreb, der består i fremkaldelse af ildebefindende og lignende, og som ligger på kanten af eller uden for den sprogligt naturlige forståelse af udtrykket ”øver vold”. § 244, stk. 1, 2. led, omfatter herefter smitte med coronavirus, der bl.a. kan indebære feber og vejrtrækningsbesvær mv. Det bemærkes i den forbindelse, at kun forsætlig overtrædelse af § 244 er strafbar, og at bestemmelsen i øvrigt må forstås med forbehold for princippet om materiel atypicitet. Almindelige tilfælde af smitte med coronavirus på f.eks. arbejdspladser eller i sociale sammenhænge vil således ikke være strafbare efter bestemmelsen.

Hverken ophævelsen af lov om bekæmpelse af kønssygdomme, de politiske tilkendegivelser i forbindelse hermed eller Højesterets dom af 14. april 1994 (UfR 1994.520/2) kan begrunde en

anden forståelse af straffelovens § 244 end den anførte. Højesteret bemærker herved, at den nævnte dom angik, om udsættelse for smitte med HIV ved frivillige seksuelle forhold var strafbart efter straffelovens § 252 om forsætlig farevoldelse.

Herefter tiltræder Højesteret, at T er fundet skyldig i overtrædelse af straffelovens § 119, stk. 1.

Strafudmåling

Efter straffelovens § 119, stk. 3, der trådte i kraft den 1. februar 2019, skal der ved fastsættelse af straffen for trussel om vold efter stk. 1 lægges vægt på den betydning, som lovovertrædelsen kan have for den pågældendes udførelse af tjenesten eller hvervet. I bestemmelsens forarbejder er det forudsat, at der som udgangspunkt skal ske forhøjelse af straffen med omkring en tredjedel i forhold til de hidtil fastsatte straffe.

Efter straffelovens § 124, stk. 3, skal det ved fastsættelse af straffen for overtrædelse af stk. 1 indgå som skærpende omstændighed, at den, der flygter, er indsat i f.eks. arresthus. Af forarbejderne til bestemmelsen fremgår, at der i førstegangstilfælde som udgangspunkt skal fastsættes straf af fire måneders ubetinget fængsel. Det fremgår samtidig, at det efter omstændighederne kan anses for formildende, at den, der flygter, selv vender tilbage til institutionen igen hurtigt efter flugten.

Tiltalen for overtrædelse af straffelovens § 124, stk. 1, angår efter anklageskriftet, at T flygtede ”efter at være gjort bekendt med, at han var anholdt og efterfølgende blev varetægtsfængslet ved Retten i Aarhus...” Anklageskriftet er herefter ikke til hinder for anvendelse af bestemmelsen om strafskærpelse i § 124, stk. 3, om flugt fra bl.a. arresthus. T flygtede den 29. marts 2020 efter at være blevet varetægtsfængslet, og han meldte sig den 2. april 2020 i Aarhus Arrest.

Højesteret finder herefter, at straffen samlet passende kan fastsættes til fængsel i 4 måneder.

Konklusion

Højesteret stadfæster dommen med den ændring, at straffen fastsættes til fængsel i 4 måneder.

Thi kendes for ret:

Landsrettens dom stadfæstes med den ændring, at T straffes med fængsel i 4 måneder.

T skal betale sagens omkostninger for Højesteret.